

1.10.2019

Vesihuoltolaitosten kumppanuushankkeiden rahoitustuen hakuohje

Johdanto

Vesihuollon kansainvälistyminen nostettiin yhdeksi vesialan kehittämisen prioriteetiksi vuonna 2017 julkaistussa, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön, Kuntaliiton sekä Vesilaitosyhdistyksen teettämässä tulevaisuuspohdinnassa ”*Vesihuollon suuntaviivat 2020-luvulle*”. Selvitys loi pohjan MMM:n Sinisen biotalouden ohjelman kautta tukemalle hankkeelle ”*Vesihuoltolaitokset kansainvälisen toiminnan partnereiksi*”. Tämän hankkeen puitteissa kehitettiin toimintamalli vesihuoltolaitosten kumppanuustoiminnalle (Water Operator Partnership, WOP). Maa- ja metsätalousministeriö on sen pohjalta kehittänyt rahoitusinstrumentin, jonka kautta vesihuoltolaitokset voivat saada rahoitustukea kumppanuushankkeilleen. Toimintaa pilotoidaan vuosina 2020-2021. Pilotointiin on varattu enintään 400 000 euron tukirahoitus. Kumppanuuksilla pyritään vahvistamaan ennen kaikkea kestävien vesihuoltopalveluiden tuottamista kumppanilaitosten keskinäisen oppimisen kautta. Kumppanuushankkeet tukevat näin YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toteuttamista toiminnan kohdistuessa erityisesti kestävä kehityksen tavoitteeseen kuusi (*Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille*).

Tavoitteena on myös saada suomalaiset vesihuoltolaitokset mukaan laajempaan kansainväliseen kumppanuustoimintaan. Kehittyviin maihin kohdistettua WOP-toimintamallia on käytetty jo muun muassa hollantilaisten, ranskalaisten ja tanskalaisten vesihuoltolaitosten kansainvälisessä yhteistyössä, minkä lisäksi YK-tasolla toimii UN Habitat -organisaation yhteyteen perustettu Global Water Operator Partnership Alliance (GWOPA), joka tukee kumppanuustoiminnan kehittämistä ja laajentamista. EU-tasolla on lisäksi valmisteilla 2020-2023 pilotoitava Afrikkaan kohdistuva tukirahoitusohjelma, joka käynnistyessään voi täydentää kansallisia rahoitusmekanismeja.

Rahoitusta kohdennetaan erityisesti toimiin, jotka edistävät uudenlaisia toimintatapoja ja kumppanuuksia sekä luovat uusia älykkäitä ja kestäviä ratkaisuja vesihuoltopalveluiden parantamiseksi. Hankkeilla voidaan lisäksi tunnistaa erilaisia investointitarpeita, jolloin kumppanuudet voivat toimia myös alustoina suomalaisten yritysten vientihankkeille.

Vesihuoltolaitosten kumppanuusinstrumentin (WOP) tavoitteet ja toiminnan sisältö

Vesihuoltolaitosten kumppanuusinstrumentti WOP:in päätavoitteena on tukea kestävien vesihuoltopalveluiden luomista kansainvälisten laitostumppanuuksien kautta. Toiminta voi kohdistua kehittyvissä maissa toimivien laitosten kapasiteetin vahvistamiseen, mutta tukea voidaan myöntää myös kehittyneissä maissa toimivien laitosten kanssa toteutettavaan kumppanuustoimintaan. Toiminta voi kohdistua muun muassa vesihuollon suunnittelun, johtamisen, operoinnin, asiakassuhteiden ja/tai palveluiden kestävyuden vahvistamiseen. Kumppanuustoiminnan päätavoitteet ovat:

- 1) Toiminnalla vahvistetaan kumppanilaitosten kykyä tuottaa kestäviä ja turvallisia vesihuoltopalveluita
- 2) Mahdollisuus kansainväliseen yhteistyöhön lisää myös laitosten kiinnostavuutta työnantajina
- 3) Kumppanuuksien kautta voidaan tunnistaa myös erilaisia investointi- ja kehittämistarpeita, joihin alan suomalaiset yritykset voivat tarjota ratkaisujaan. Kumppanuudet voivat siten olla alustoina erilaisille laajemmille kehittämis- ja vientihankkeille, joissa voidaan hyödyntää mm. yrityksille ja TKI-instituuteille suunnattuja rahoitusinstrumentteja.

Tukikelpoiset vesihuoltolaitokset

Tukea voidaan myöntää kumppanuushankkeille, jossa suomalaisena toteuttajana on vesihuoltolain (9.2.2001/119) mukainen vesihuoltolaitos tai useamman laitoksen yhteenliittymä. Kumppanuustoiminnan on oltava hyväksytty ao. vesihuoltolaitoksen omistajien toimesta. Jos toteuttajana on vesihuoltolaitosten yhteenliittymä, on yhden laitoksen oltava hankkeen päävastuullinen vetäjä.

Myös kansainvälisen kumppanilaitoksen on oltava yhdyskuntien vesihuoltopalveluita tuottava laitos. Jos kumppanina on kehitysmaassa toimiva laitos, on sen oltava maasta, jossa Suomella on edustusto.

Kumppanuushankkeella tulee mahdollisuuksien mukaan luoda lähtökohtia yritysten vientihankkeille esimerkiksi tunnistamalla investointitarpeita ja kontaktoimalla yrityksiä kumppanilaitoksen kanssa. Tuella ei kuitenkaan voi korvata yritysten kuluja.

Tukirahoitus

Vesihuoltolaitosten kansainvälistä kumppanuusmallia WOP:ia tuetaan valtion vesi- ja kalataloushankkeiden tukemiseen osoitetuilla määrärahoilla (momentti 30.40.31). Maa- ja metsätalousministeriö varaa kumppanuustoiminnan kehittämiseen vuosille 2020-2021 yhteensä enintään 400 000 euron kiintiön. Hakumenettelyn toteuttamiseen ja tukien myöntämiseen sekä hallinnointiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Tuet myönnetään valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisina hankeavustuksina kokeilu-, käynnistämisen-, tai kehittämishankkeisiin taikka muihin tarkoitukseltaan rajattuihin hankkeisiin. Tuen määrä on harkinnanvarainen ja se voi olla enintään 50 % kumppanuushankkeen kokonaiskuluista. Yhden kumppanuushankkeen osalta tuki voi olla enintään 100 000 euroa, kattaen vuodet 2020-2021.

Kumppanuustoiminnan tukirahoituksessa sovelletaan lisäksi seuraavia periaatteita:

- Tuen haun edellytyksenä on kumppaneiden laatima yhteinen aiesopimus, jonka osana on lyhyt alustava hankekuvaus (Concept Note)

- Tukea voidaan hakea joko a) kumppanuushankkeen yksityiskohtaiseen suunnitteluun (valmisteluvaihe) tai b) kumppanuushankkeen toteutukseen
 - a) Valmisteluvaiheen tuki on enintään 15 000 euroa ja siinä sovelletaan samoja periaatteita kuin varsinaisen toteutusvaiheen tuessa (kts. alla). Valmisteluvaiheen lopputuloksena syntyy varsinaisen kumppanuushankkeen hankesuunnitelma ja budjetti.
 - b) Rahoitusta voidaan hakea kumppanuushankkeen toteutukseen, mikäli hankkeen valmistelu on jo riittävän pitkällä, eli hankkeella on hankesuunnitelma ja budjetti. Kumppanuushankkeen toteutukselle voidaan myöntää tukea enintään 100 000 euroa kumppanuushanketta kohden.
- Sekä valmisteluvaiheen että kumppanuushankkeen toteutuksen tuki voivat kattaa vuodet 2020-2021. Tuen osuus voi olla enintään 50 % kumppanuushankkeen kokonaiskuluista. Budjetin perusteena olevat hyväksyttävät kulut voivat koostua seuraavista kululajeista:
 - Henkilöstön palkkakulut (palkat ja muut suorat henkilöstökulut)
 - Matkakulut
 - Erilaiset tapahtumista ja koulutustilaisuuksista aiheutuvat kulut ml. kouluttajien palkkiot
 - Pienimuotoiset ostopalvelut ja hankinnat (ohjelmistot, säätö- ja laboratoriolaitteet, selkeästi rajatut konsulttipalvelut, jne.)
- Yleiskustannusten korvaamisessa sovelletaan menettelyä, jossa tuen saaja saa kiinteän 15 % korvauksen suorien henkilöstökustannusten määrästä (ns. flat rate -menettely). Yleiskustannuskorvaus lasketaan palkkakulujen perusteella ja se kattaa hankehallinnon kulut. Myös ohjausryhmän kokous- ja matkakulut kuuluvat tähän kiinteämääräiseen osuuteen. Sen sijaan hankehenkilöstön matkakulut voidaan laskuttaa toteutuneiden kustannusten mukaisesti.
- Jos kumppanina on kehittyvässä maassa toimiva vesihuoltolaitos, voidaan hanketuella korvata ao. laitoksen henkilöstön matkakuluja soveltaen Suomen matkustussääntöä. Kumppanilaitoksen henkilöstön palkkakulut eivät ole tukikelpoisia kuluja.

Kytkeä muihin ohjelmiin

Mikäli EU:ssa valmisteltava WOP-rahoitus toteutuu siten, että rahoitus olisi käytettävissä jo vuonna 2020, voi suomalainen kumppanuusrahoitus olla kansallista rahoitusta laajemmalle, osin EU:n tukemalle WOP-hankkeelle.

Mikäli kumppanuushankkeen kautta tunnistetaan merkittäviä investointitarpeita, voi kumppanuushanke luoda edellytyksiä muulla rahoituksella toteutettaville investointihankkeille. Näihin tarjoaa mahdollisuuksia muun muassa UM:n tukemat Public Investment Facility (PIF) tai erilaiset Business Finlandin, ym. rahoitusinstrumentit.

Hakemusten sisällöllinen arviointi

Tuen myöntäminen perustuu harkintaan sekä arviointiin hakemusten odotetusta vaikuttavuudesta ja innovatiivisuudesta. Rahoitettavan hankkeen tulee olla laadukas ja toteuttamiskelpoinen. Hakemusten vaikuttavuutta ja innovatiivisuutta arvioidaan erityisesti alla olevien kriteerien perusteella.

- 1) Kumppanuuden vaikuttavuus SDG 6 Puhdas vesi ja sanitaatio -tavoitteen saavuttamiseen.
- 2) Kumppanilaitoksen kapasiteetin vahvistaminen: Miten hanke vahvistaa turvallisten ja kestävien vesihuoltopalveluiden kehittämistä.
- 3) Suomalaisen laitoksen osaamisen vahvistaminen: Miten hanke vahvistaa laitoksen kansainvälisyyttä ja tukee osaamisen ja henkilöstön kehittämistä.
- 4) Kumppaneiden valmius ja sitoutuminen yhteistyön toteuttamiseen, ml. kumppaneiden oma rahoitus.
- 5) Kumppanuudet julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken: Miten hanke toimii alustana muiden hankkeiden (tutkimus- ja investointihankkeet) valmistelulle ja verkottaa toimijoita keskenään, edistäen siten sekä kansainvälistä tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä vesialan vientiä.
- 6) Ratkaisujen elinkelpoisuus, monistettavuus ja laajennettavuus

Arvioinnin pohjalta voidaan edellyttää muutoksia/tarkennuksia hankesuunnitelmaan. Myönnettävän rahoituksen määrä päätetään arvioinnin pohjalta.

Hakumenettely

Tukea haetaan käyttäen sitä varten laadittua hakemускаavaketta. Kumppanuushankkeen toteutusvaiheen hanketukihakemukseen tulee liittää tarkempi hankesuunnitelma, jonka pituus on enintään 15 sivua.

Hakuaika päättyy 13.12.2019. Hakemukset on jätettävä viimeistään haun päättymispäivänä kirjallisesti klo 16.15 mennessä Etelä-Savon ELY-keskukseen. **Hakemusten jättöajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei oteta käsittelyyn.**

Hakemukset lähetetään Etelä-Savon ELY-keskukselle sähköpostilla osoitteeseen: kirjaamo.etela-savo(at)ely-keskus.fi

tai postitse osoitteella:
Etelä-Savon ELY-keskus
Kirjaamo PL 164,
50101 Mikkeli

Lisätietoja antavat:

Etelä-Savon ELY-keskus: Esa Pekonen, rahoitusasiantuntija, puh. 0295 024 159, esa.pekonen@ely-keskus.fi
Maa- ja metsätalousministeriö: Olli-Matti Verta, johtava asiantuntija, puh. 050 4427577, olli-matti.verta@mmm.fi

Hankkeiden arviointi ja päätöksenteko sekä sovellettava lainsäädäntö

Etelä-Savon ELY-keskus arvioi hakumenettelyssä saapuneet hakemukset yhteistyössä muiden asianomaisten ELY-keskusten kanssa ja tekee esityksen rahoitettavista hankkeista kumppanuusohjelman ohjausryhmälle. Ohjausryhmä arvioi hakemusten vaikuttavuuden sekä mahdollisen päällekkäisyyden muista rahoitusinstrumenteista rahoitettavien toimenpiteiden kanssa. Ohjausryhmäkäsittelyn jälkeen maa- ja metsätalousministeriö päättää hankkeiden rahoittamisesta ja siirtää määrärahan Etelä-Savon ELY-keskukselle hankkeiden rahoittamiseksi.

Hakumenettelyn toteuttamiseen ja tukien myöntämiseen sekä hallinnointiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Tuet myönnetään valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaisina hankeavustuksina kokeilu-, käynnistämis-, tai kehittämishankkeisiin taikka muihin tarkoitukseltaan rajattuihin hankkeisiin.

Rahoitettavien hankkeiden viestintä

Rahoituksen saaneen hanketoteuttajan tulee huolehtia siitä, että hankkeesta tiedotetaan riittävästi ja tarkoituksenmukaisesti hankkeen aikana.

Hankkeen käynnistyessä hanketoteuttaja laatii hankkeelle viestintäsuunnitelman, jota tulee seurata ja päivittää tarpeen mukaan. Hankeviestinnän on oltava laajaa, hyvin kohdennettua ja laadukasta. Viestintää tehdään riittävän usein.

Tärkeimpiä viestintätoimia ovat hankkeen alkamisesta tiedottaminen ja erityisesti tuloksista viestiminen keskeisille kohderyhmille. Myös maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuille linkitetään tietoa hankkeiden tuloksista. Keskeisimmät viestinnän toimenpiteet, kuten aloitus ja tuloksista viestiminen, koordinoidaan maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Hankkeen toteuttajan on mainittava maa- ja metsätalousministeriö hankkeen rahoittajana. Maa- ja metsätalousministeriön logon käytöstä viestinnässä on sovittava etukäteen.